

Inyila Isa

Annabi Maraki naxan seβexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnme naani nan Inyila Isa xa taruxui seβe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui seβe ne je tongo saxan jɔndɔn Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seβe Gireki xui ne, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan nɔma a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbege seβexi yi Kitaabui kui alako mixi xa a senβe kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a pinne ragbilen mixie foxɔ ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan kawandima. A dɔnxɔe ra, yi Kitaabui dentegɛ sama Isa faxa ki naxe, a man kelixi faxe ma ki naxe.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A lonni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma dunijeigiri kui, a man nɔma won malide

aligiyama. Ala xa a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa

Annabi Maraki naxan sebexi

Annabi Yaya kawandi tife
(*Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22*)

¹ Inyila Isa foƙe nan ya, naxan Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan findixi Ala xa Di ra. ² A sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui, «N fama n ma xɛera rasanbade i ya ra, a xa kira raboo i be.

³ A a xui itema gbengberen yire, <Wo kira yailan Marigi be, wo sankirae matinxin a ya ra.>»

⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

⁵ Yudayakae nun Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma kenɛ ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xɔɔra.

⁶ Noxome xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na. ⁷ A nu kawandi tima, a nu a fala, «Naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n nan xa n felen a xa sankiri luuti yati fulunde. ⁸ N tan bara wo xunxa ye xɔɔra, kono a tan Ala Xaxili Seniyenxi nan nagoroma wo ma.»

Isa xunxafe
(*Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34*)

⁹ Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasareti, Galile boxi ma, Yaya naxa a xunxa Yuruden xure xɔɔra.

¹⁰ A fefe te ye xɔɔra tɛmɔi naxɛ, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili Seniyɛnxi naxa goro a ma alo ganbɛ. ¹¹ Xui nde naxa mɛ keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kɛnɛnxi ki fanyi ra.»

*Sentanɛ katafe a xa Isa ratantan
(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)*

¹² Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi ma. ¹³ Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen yire, Sentanɛ nu katafe a ratantande. Wula subee nu na naa. Malekɛɛ naxa a bun ti.

*Isa xa wali fɔlɛ nun a fɔxirabirɛ singee
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)*

¹⁴ Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile bɔxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra. ¹⁵ A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangeya niini bara makɔrɛ. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.»

¹⁶ A to nu dangife Galile baa dɛ ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yelɛ wolife, barima yɛxɛsuxuie nan nu e ra. ¹⁷ Isa naxa a fala e bɛ, «Wo bira n fɔxɔ ra. Tɛmɔi dangixi, wo nu yɛxɛ nan sɔtɔma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔtɔ n bɛ.» ¹⁸ E naxa e xa yelɛ lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra. ¹⁹ E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yelɛ madɛgɛfe e xa kunkui kui. ²⁰ Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikɛɛ lu kunkui kui, e bira Isa fɔxɔ ra.

Isa jinne kerife
(Luki 4:31-37)

²¹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa so Kapɛrɛnamu. Malabu lɔxɔɛ ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti fɔlɔ. ²² Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alɔ e xa sɛriyɛ karamɔxɔɛ. A tan nu wɔyɛnma mange sɛnbɛ nan na. ²³ Na waxati yati, xɛmɛ nde jinne nu naxan fɔxɔ ra, a naxa sɔnxɔɛ rate fɔlɔ e xa salide banxi kui, ²⁴ «Isa Nasaretika, i waxi munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔntɔde nɛ? N a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Sɛniyɛntɔɛ nan na i ra.» ²⁵ Isa naxa wɔyɛn a ma a xɔrɔxɔɛ ra, «I sabari. Gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.» ²⁶ Ninne naxa xɛmɛ raketun a ra, a sɔnxɔ, a fa gbilen a fɔxɔ ra. ²⁷ Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Munse yi ki? Xaranyi nɛɛnɛ a nun sɛnbɛ! Hali jinnɛɛ, a e yamarima, e a xui rabatu.» ²⁸ A mu bu, a xili naxa din Galile bɔxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbegbe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

²⁹ E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xɔnyi. ³⁰ Simɔn bitanyi ginɛma nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa bɛ keren na. ³¹ Isa naxa a maso ginɛ ra, a a bɛlɛxɛ suxu, a a rakeli. Fure naxa a bɛjin, a naxa e bun ti fɔlɔ.

³² Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xɔn, a nun jinnɛɛ biraxi naxee fɔxɔ ra. ³³ Taa birin naxa e malan naadɛ ra. ³⁴ A naxa furema gbegbe rayalan, fure mɔoli wuyaxi nu naxee ma. A naxa jinne gbegbe fan

keri mixie ƒoxo ra, kono a mu tin jinnɛe xa woyen, barima e nu a kolon.

*Isa kawandi tife Galile boxi ma
(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)*

³⁵ Subaxe ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide. ³⁶ Simɔn nun a booree ya koto naxa mo Isa fende. ³⁷ E to a to, e naxa a fala a be, «Birin na i fenfe.» ³⁸ Isa naxa e yaabi, «Won xee taa gbeteɛ naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba menni fan, barima n faxi na nan ma.» ³⁹ A naxa siga Galile boxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu jinnɛe fan keru mixie ƒoxo ra.

*Kune kanyi rayalanfe
(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14)*

⁴⁰ Kune kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i noma n naseniyende.» ⁴¹ Isa naxa kinikini a ma. A naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. I xa seniyen.» ⁴² Kune fure naxa ba xeme ma keren na, a naxa seniyen. ⁴³ Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra ⁴⁴ yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentegɛ serexedube be, i serexe ba i xa seniyenyi xa fe ra, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedenoxoya nan na e be.» ⁴⁵ Kono xeme to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu no sode taa kui sɔnon kene ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxe. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

¹ Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen Kapere namu, mixie fa a me a a na banxi. ² Nama gbege naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa non tande birin ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra. ³ Mixi ndee naxa fa namate ra Isa xon. Xeme naani nan nu a xanife. ⁴ Kononama to nu gbo, e mu nu noma e makorede Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namate ragoro menni ra a xa sade fari. ⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.» ⁶ Seriyε karamoxo ndee nu doxoxi naa, e naxa e xaxili rapere, ⁷ «Yi woyenma yi molli ra munfe ra? A na Ala rasotofe ne yi ki! Nde noma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?» ⁸ Isa naxa e xa mapoxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi mapoxunyi molli na wo boje ma? ⁹ Woyenyi mundun sooneya, a falafe yi namate be, «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i jere?» ¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunjina ma.» Isa naxa a masen namate be, ¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xonyi.» ¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xori. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matoxo, «Han to muxu singe mu nu yi nondon to.»

Lewi birafe Isa foxo ra

(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi. ¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a doxoxi duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.» Lewi naxa keli, a bira a foxo ra.

¹⁵ Loxo nde Isa nun a foxirabiree nu na e degefe Lewi xonyi. Duuti maxilie nun yunubitoe gbegbe fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mooli wuyaxi nu bara bira Isa foxo ra. ¹⁶ Seriyε karamoxo naxee nu na Farisenie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun duuti maxilie nun yunubitoe, e naxa a foxirabiree maxorin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitoe e degema yire keren?» ¹⁷ Isa to na me, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintoe xa xilide. N faxi yunubitoe nan xilide.»

*Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)*

¹⁸ Annabi Yaya foxirabiree nun Farisenie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxorinde, «Munfe ra Yaya foxirabiree nun Farisenie foxirabiree sunyi suxuma, kono i gbee tan mu sunma?» ¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree noma sunyi suxude a na e fe ma temui naxe? Xa e nun ginefenyi na a ra, e mu noma sunde. ²⁰ Loxoe fama, ginefenyi bama ne e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne. ²¹ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi dugi fori ibendunma, dugi iboo dangi a singe ra. ²² Mixi yo man mu

weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na funtu, weni lebe fori bulama ne. Na kui, weni yo, lebe yo, a kanyi ganma ne e birin na. A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.»

Malabu loxo xa seriye

(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

²³ Malabu loxo nde, Isa nun a foxirabiree nu jerefe sankira ma xee tagi. E to nu dangife, a foxirabiree naxa mengi tonsoe nde ba folo. ²⁴ Na kui, Farisenie naxa woyen Isa be, «Munfe ra e na malabu loxo seriye matandife?» ²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra? ²⁶ A so ne Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi serexedube kuntigi ra temui naxe, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedube.» ²⁷ Isa man naxa a masen e be, «Malabu loxo na mixi nan be, mixi xa mu daaxi malabu loxo be. ²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu loxo xun ma.»

3

Fe fanyi rabafe malabu loxo ma

(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

¹ Isa man naxa so salide kui. A naxa xeme nde li naa, naxan belexe tuuxi a ma. ² Farisenie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a a rayalanma malabu loxo ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma. ³ Isa naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, jama tagi.» ⁴ A naxa e maxorin, «A daxa fe fanyi nan xa raba malabu

lɔxɔɛ, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sontɔfe?» Kɔnɔ mixi yo mu a yaabi. ⁵ Isa xɔnɔxi naxa e mato, a bɔɲɛ tɔɔrɔxi ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan. ⁶ Farisenie naxa mini keren na, e tan nun Herode fɔxirabirɛe naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen folo Isa faxafe ma.

Nama malanfe Isa yire

(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a fɔxirabirɛe, e naxa siga baa de ra. Nama gbege naxa bira e fɔxɔ ra kelife Galile, Yudaya, ⁸ Darisalamu, Idumeya, Yuruden naakiri, a nun Tire nun Sidon nabilinyie. Nama nu bara a me Isa nu na fee naxee rabafe. Na nan a to e gbege naxa fa a yire. ⁹ Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe be, e xa kunkui nde xiri a be baa de ra, alako nama naxa fa a xeten. ¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbege rayalan, furemae birin nu katama e xa e belexe din a ra. ¹¹ Ninnee nefɛ Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbelegbele, «Ala xa Di nan na i ra.» ¹² Kɔnɔ Isa naxa tɔnyi dɔxɔ e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

Isa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandife

(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxee xɔn, e fan naxa fa a fe ma. ¹⁴ A naxa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandi, alako e xa lu a seeti ma, a man xa e xee kawandi rabade, ¹⁵ a man xa senbe fi e ma pinne kerife ra mixie fɔxɔ

ra. ¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simɔn, a naxan xili sa Piyeri, ¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa die»), ¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simɔn Kanaanka, ¹⁹ nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobie belexe.

Xaxili Seniyenxi rasotɔfe

(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gbilen banxi, kɔnɔ pama man naxa e malan e yire. E nan mu nɔ e degede.

²¹ Isa xa mixie to a me, e naxa siga a fɔxɔ ra, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Seriyɛ karamɔxɔ naxee keli Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A jinneɛ kerima jinneɛ mange Belesebulu nan saabui ra.» ²³ Isa naxa e xili, a taali sa e be, «Sentane nɔma Sentane keride? ²⁴ Xa pamanɛ a yete gere lantareya kui, na pamanɛ mu xanma. ²⁵ Xa denbaya fan a yete gere lantareya kui, na denbaya mu xanma.

²⁶ Sentane fan, xa a a yete gere lantareya kui, a xa fe bara non, a a yete kanama ne. ²⁷ Wo xa a kolon, mixi yo mu nɔma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na temui, a nɔma ne a harige birin muɲade.»

²⁸ «N xa nɔndi fala wo be, Ala dipema ne adamadie xa yunubi nun marasotɔɛ birin ma, ²⁹ kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi be abadan.» ³⁰ Isa yi fe birin masen ne e

bε, barima e nu a falafe nε, «Ninne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya

(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xεmεmae naxa fa, e ti tande, e mixi xεε Isa xilide. ³² Nama nu dɔxɔxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a bε, «I nga nun i xunyaε na tande, e wama wo xa dε masara.» ³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun n xunyaε ra?» ³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu dɔxɔxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun n xunyaε nan ya. ³⁵ Mixi yo naxan Ala waxɔnfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xεmεma, n maagine, nun n nga ra.»

4

Xε rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Isa man naxa kawandi ti fɔlɔ baa dε ra. Nama gbegbe to e malan, a naxa sa dɔxɔ kunkui kui, nama naxa lu baa dε ra. ² A naxa fe wuyaxi masen e bε taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e bε, ³ «Wo wo tuli mati. Xε rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. ⁴ A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa fa, e e don gbiki. ⁵ Xɔri ndee fan naxa bira gεmε yire, bεndε mu gbo dεnnaxε. Nee naxa bula mafuren na, barima na bεndε mu tilin. ⁶ Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e bε. ⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixεtεn, e e kana, e mu

bogi yo ramini. ⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin sansie naxa tonsɔɛ ramini, ndee naxa xori tongo saxan namini, ndee xori tongo senni, ndee xori keme.» ⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a foxirabire fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxorin a xa taalie ma. ¹¹ A naxa a masen e be, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kono mixi gbete tan fe birin mema taali woyenyie nan na, ¹² alako <E xa fe to a fanyi ra, kono e naxa a igbe.

E xa fe me a fanyi ra, kono e naxa a fahaamu. Na rabaxi ne alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa dije e ma.»

¹³ A naxa e maxorin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbete kolonma di? ¹⁴ Xe rawali naxan sansi xori garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima. ¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xorie ra naxee bira kira xon. E nefɛ Ala xa masenyi me, Sentane a ba e xaxili ma. ¹⁶ Sansi xori naxee bira geme yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e a suxu mafuren seewe ra. ¹⁷ Kono sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Tɔɔre nun jaxankate na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma ne Ala xa fe foxo ra keren na. ¹⁸ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, ¹⁹ kono yi dunija kontofili, nun naafuli xoli, nun fe gbete xoli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bepin. Na kui, Ala xa masenyi

mu noma e bope masarade. ²⁰ Sansi xori naxee bira bende fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e man a suxu, a e bope masara. Xori keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbete fan bogi keme.»

Lanpui xa taali
(Luki 8:16-18)

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Lanpui noma doxode debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu doxoma lanpui doxose xa fari? ²² Barima se naxan birin noxunxi, fo a birin xa makenen. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa kene ma. ²³ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e be, «Wo wo joxo sa n ma masenyi xon. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be, Ala man nde sa a xun. ²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, konon fahaamutare, hali a naxan di mapoxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xori xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangeya maniyaxi xeme nan na naxan sansi xori garansanma xe ma. ²⁷ Xa a xife, xa a mu xife, kee nun yanyi, sansi bulama ne, a te, konon a tan mu a kolon na rabama kiyoki. ²⁸ Boxi nan sansi ramoma a yete ma. A bulama ne sinden, a te, a tonsoc mini, a xori fa rafe. ²⁹ A nefe mo, a kanyi a xabama ne, barima a xaba temui bara a li.»

Konde x̄ori xa taali
(*Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19*)

³⁰ Isa man naxa a masen, «Won n̄oma Ala xa manḡeya misaalide munse ra? Won n̄oma a xa fe masende taali w̄oyenyi mundun na? ³¹ A maniyaxi konde x̄ori nan na. A n̄e sima b̄oxi t̄em̄ui nax̄e, a x̄ori xurun b̄oxi sansi birin b̄e, ³² k̄on̄o xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, x̄onie nu fa e t̄e sa a k̄on na, niini bun ma.»

³³ A nu mixie kawandima yi taali w̄oyenyi m̄ōoli gbegbe nan na e xaxili b̄ere ra. ³⁴ A jan mu nu masenyi yo tima e b̄e xa taali daaxi xa ma ra. K̄on̄o xa e nun a f̄oxirabir̄ee doro bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama n̄e e b̄e.

Isa foye belebele raxarafe
(*Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25*)

³⁵ Nunmare to so na l̄ox̄ōe kerenyi, Isa naxa a fala a f̄oxirabir̄ee b̄e, «Won x̄e naakiri ma.» ³⁶ A f̄oxirabir̄ee naxa keli jama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbetēe fan xanin. ³⁷ Foye belebele naxa keli baa ma, m̄or̄onyi nu fa sa kunkui kui. ³⁸ K̄on̄o Isa tan nu na xife kunkui x̄ore ra, a xunyi saxi xunsase ma. A f̄oxirabir̄ee naxa fa a raxunu, e a fala a b̄e, «Karam̄ox̄o, i mu k̄ont̄ofilixi won faxafe ra?» ³⁹ Isa to xunu, a naxa xaape foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen! ⁴⁰ Isa fa e max̄orin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo b̄e?» ⁴¹ E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore b̄e, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

5

*Isa jinnɛe kerife Gadaraka fɔɔ ra
(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)*

¹ Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa fa naakiri ma, Gadara bɔxi ma. ² Isa to goro kunkui kui, xɛmɛ nde naxa fa a ralande, jinnɛ nu naxan fɔɔ ra. A nu kelixi gaburie yire, ³ barima a nu sabatixi menni nɛ. Mixi yo mu nu nɔma a xiride sɔnɔn, hali yɔlɔnxɔnyi ra. ⁴ Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yɔlɔnxɔnyi balan a belɛxɛɛ fan ma. Kɔnɔ a nu yɔlɔnxɔnyie bolonma nɛ, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu na naa naxan nɔma a ra. ⁵ Kɔɛ nun yanyi a nu na gaburie yire nɛ, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yete maxɔnɔ gɛmɛ ra.

⁶ A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a bɛ. ⁷ A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n bɛ? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n jaxankata.» ⁸ Isa nu bara a yamari, «I tan jinnɛ, gbilen yi xɛmɛ fɔɔ ra.» ⁹ Isa man naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali, barima muxu gali nan a ra.» ¹⁰ A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e kerɛ na bɔxi ma.

¹¹ Xɔsɛ gali nu na e demadonfe geya nde ma. ¹² Jinnɛɛ naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xɔsɛɛ alako muxu xa lu e fate.» ¹³ Isa naxa tin. Jinnɛɛ naxa gbilen na xɛmɛ fɔɔ ra, e so xɔsɛɛ. Xɔsɛɛ naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xɔsɛɛ demadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun daaxakae bɛ, mixie fan naxa siga na fe matode. ¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xɛmɛ to jinne gali nu naxan fɔxɔ ra, a dɔxɔxi, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili sɔtɔ. Na naxa e gaaxu. ¹⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnɛe kerixi xɛmɛ fɔxɔ ra ki naxɛ, a nun naxan naba xɔsɛɛ ra, e naxa a tagi raba e birin bɛ. ¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandife alako a xa keli e xa bɔxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, jinnɛɛ nu xɛmɛ naxan fɔxɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. ¹⁹ Kɔnɔ Isa mu tin, a a fala a bɛ, «Gbilen i xɔnyi, i xa mixie yire. Sa dentɛge sa e bɛ, Marigi fe naxan birin nabaxi i bɛ, a nun a kinikinixi i ma ki naxɛ.» ²⁰ Xɛmɛ naxa siga, a sa na bɔxi isa folɔ, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a bɛ, a naxa a tagi raba naakae bɛ, birin naxa kaaba.

Ginɛdimɛdi rakelife faxɛ ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, jama gbege naxa e malan a yire baa dɛ ra. ²² Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a bɛ. ²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di ginɛ na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i bɛlɛxɛ sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.» ²⁴ Isa naxa siga a fɔxɔ ra. Nama gbege fan naxa bira Isa fɔxɔ ra, e nu fa a xɛtɛn.

²⁵ Ginɛ nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima jɛ fu nun firin bun ma. ²⁶ A nu

bara tóoró seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kónó a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui. ²⁷ A to nu bara Isa xa fe mε, a naxa so pama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a bεlexε din a xa donma ra. ²⁸ Barima a nu bara a fala a yetε bε, «Xa n nó n bεlexε dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma nε.» ²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan. ³⁰ Isa naxa a kolon keren na a senbε nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindi pama ma, a maxorinyi ti, «Nde a bεlexε dinxi n ma donma ra?» ³¹ A fɔxirabirεε naxa a fala a bε, «I mu pama toxi e i xetεnfe ki naxε? I man nu fa maxorinyi ti, <Nde dinxi n na?>» ³² Kónó Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ Gine to a kolon fe naxan a sɔtɔxi, a naxa gaaxu han a sεren. A naxa suyidi Isa bε, a nɔndi birin fala a bε. ³⁴ Isa naxa a fala gine bε, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bɔpɛsa kui, i xa tóorε bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu wɔyenfe, mixi ndee naxa fa kelife salide yarerati xɔnyi, e a fala a bε, «I xa di gine bara faxa. Hali i mu karamɔxɔ tóoró sɔnɔn.» ³⁶ Kónó Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati bε, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.» ³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a fɔxɔ ra, fo Piyeri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya. ³⁸ E to salide yarerati xɔnyi li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegbelefe. ³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxorin, «Wɔ wafe munfe ra? Wɔ gbelegbelema mun ma? Yi dimedi mu faxaxi. A na xife nε.» ⁴⁰ Kónó e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimedi saxi dennaxe, a tan nun a foxirabiree, a nun di baba, nun a nga. ⁴¹ Isa naxa a suxu a belexe ma, a a fala a be, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «Ginɛdimedi, n naxe i be, keli!» ⁴² Ginɛdimedi naxa keli keren na, a a jere. A je fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin de naxa ixara. ⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo be. A naxa a fala e be e xa donse fi temedi ma.

6

Nasaretikae tondife lade Isa ra (Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)

¹ Isa naxa keli menni, a siga a xonyi, a moxi dennaxe. A foxirabiree naxa bira a foxo ra. ² Malabu loxo, a naxa mixie kawandi folo salide kui. Mixi gbegbe naxa a xui me. E de naxa ixara, e e bore maxorin, «Nde yi masenxi yi be? A lonni mundun sotoxi yi ki? A noxi yi kaabanako fee rabade di? ³ Kamuderi xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon taara xa mu a ra? A xunya ginemae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e xono a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e be, «Namiponme binyaxi yire birin, fo a xonyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie tagi.» ⁵ Isa mu no kaabanako yo rabade naa, fo a to a belexe sa furema keren keren ma, a e rayalan. ⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniyatarepa ma.

Isa a foxirabire fu nun firinyie xesfe (Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6)

⁷ Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie xili, a e xɛɛ firin firin na. A naxa nɔɛ fi e ma e xa nɔ pinnɛɛ keride mixie fɔxɔ ra. ⁸ A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbɔnfɔɛ, nun kɔbiri. Wo xuli gbansan nan xanin. ⁹ Wo sankirie so, kɔnɔ wo naxa donma firin xanin wo xun.» ¹⁰ A naxa a fala e bɛ, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni nɛ han wo sigama yire gbɛtɛ temui naxɛ. ¹¹ Xa mixi ndee tondi wo rasɛndɛ, e mu e tuli mati wo ra, wo nɛ kelima naa, wo xa menni bɛndɛ rakɔnkɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɗɔxɔya ra e bɛ, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa fɔxirabirɛɛ naxa siga kawandi tide mixie bɛ alako e xa tuubi. ¹³ E naxa pinnɛɛ kerɛ mixi gɛgɛbe fɔxɔ ra. E naxa ture sa furema gɛgɛbe ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxɛ

(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

¹⁴ Galile mange Herode naxa yi fe mɛ, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɔɛ na a yi a xa kaabanakoe raba.»

¹⁵ Gbɛtɛɛ fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Namiɗɔnmɛ nan a ra naxan luxi alɔ namiɗɔnmɛ dangixie.» ¹⁶ Kɔnɔ Herode to Isa xa fe mɛ, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxɛ ma.»

¹⁷ A na fala nɛ, barima a tan Herode yati nan mixie xɛɛ Yaya suxude, yɔlɔnxɔnyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine, Herode naxan dɔxɔ. ¹⁸ Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu daxa i xa i taara xa gine

tongo.» ¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa rapaaxu Herodiyasi ma, a naxa wa a xa faxe xon. Kono a faxa fere mu nu na a be, ²⁰ barima Herode mu nu suusama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man seniyen. Na na a toxi, a nu a makantama. Herode nu a tuli tima Yaya ra temui naxe, a nu kontofilima a xa woyenyi ra, kono a man nu rafan a ma a xa nu a tuli mati a ra.

²¹ Loxo nde, Herodiyasi naxa fere soto Yaya faxafe ma. Herode naxa jalexin xulunyi ti a bari loxo igbilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa soorie xa mangee, a nun Galile boxi mixi xungbee. ²² Herodiyasi xa di gine to so menni, a fare boron mixie be, a naxa rafan Herode nun a xa xore ma. Mange naxa a fala yi ginemedi be, «I wama naxan yo xon, a fala n be n xa a fi i ma.» ²³ A naxa a kali, a a fala a be, «I na naxan yo maxorin n ma, n na soma ne i yi ra, hali a findi n ma mangeya seeti ra.» ²⁴ Ginemedi naxa mini a sa a nga maxorin, «A lan n xa munse maxorin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.» ²⁵ Ginemedi naxa a xulun mafuren sigafe mange yire, a a fala a be, «N wama a xon ma ne, i xa Yaya xunyi so n yi ra pileti ma keren na.» ²⁶ Mange naxa nimisa na ma ki fanyi, kono a xa marakali nun a xa xore xa fe ra, a mu no tondide a be. ²⁷ A naxa soori xee keren na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Soori naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a de i. ²⁸ A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na so ginemedi yi ra. Ginemedi fan naxa a xanin a nga xon ma. ²⁹ Yaya foxirabiree to yi fe me, e naxa sa a fure tongo, e a ragata.

*Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)*

³⁰ Xεεrae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dentεge sa a βε. ³¹ Isa naxa a fala e βε, «Won xεε yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala nε, barima mixie xa fa nun sigε gbo e yire. E jan mu nu noma e yeτε sotoδε, e xa e δεge. ³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gbegbe naxa keli na taae, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a foxirabiree nu sigafe dennaxe. ³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa jama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi nε alo yeξεε naxee makantama mu na. A naxa e kawandi folo fe gbegbe ra.

³⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a βε, «Won na wula nε yi ki, koε fan bara so. ³⁶ Nama rayensen alako e xa siga taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa donsee sara.» ³⁷ Kono Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a βε, «Xa muxu sa taami sara yi jama birin βε, na kobiri sigama han walike xa kike solomasaxan sare!» ³⁸ A naxa e maxorin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yeξε firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xunde xunde ma jooge xinde fari. ⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga doxo ra e keme keme nun e tongo suuli suuli ma. ⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yeξε firin tongo, a a ya rate koore

ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a fɔxirabirɛɛ yi ra, e xa e itaxun jama ma. A naxa na yɛxɛ firinyie fan itaxun birin ma. ⁴² Nama birin naxa e dɛge han e wasa. ⁴³ Taami nun yɛxɛ dɔnxɔɛ to matongo, debe fu nun firin nan nafe. ⁴⁴ Mixi naxee taami don, xɛmɛ wulu suuli nan nu e ra.

Isa jɛrɛfɛ ye fari
(*Matiyu 14:22-33*)

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu jama ragbilen. ⁴⁶ A to gɛ a jɔngude jama ma, a naxa te Ala maxandide geya fari.

⁴⁷ Kɔɛ to so, kunkui nu na baa tagi. Isa keren nan nu na xare ma. ⁴⁸ A naxa a fɔxirabirɛɛ to e na tɔɔɔfɛ a jaaxi ra laala bade, barima foye ya nu rafindixi e ma. Subaxɛ, Isa naxa fa a fɔxirabirɛɛ ma, a jɛrɛfɛ baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra, ⁴⁹ e fa a to jɛrɛ ra ye fari. E naxa a maɔɔxun tubari ra, e sɔnxɔɛ rate, ⁵⁰ barima e birin nu Isa toxi, e birin gaaxuxi. Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ keren na, «Wo naxa kɔntɔfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ⁵¹ Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e dɛ ixara. ⁵² E mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti
(*Matiyu 14:34-36*)

⁵³ E to gɛ baa igiride, e naxa so Genesareti bɔxi, e kunkui xiri naa. ⁵⁴ E to goro kunkui kui, mixie

naxa Isa kolon keren na, ⁵⁵ e naxa na boxi birin isa. E nu Isa xili mema dede, e nu fama e gi ra furemae ra a xon, e saxi e xa sadee ma. ⁵⁶ Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makenenxie, e a mayandi e xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

7

Ala xa seriyε nun Adama xa naamunyi (Matiyu 15:1-20)

¹ Farisenie naxa e malan Isa yire, e nun seriyε karamoxo ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu. ² E naxa a to, a foxirabiree ndee e degema e belexe seniyentaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma.

³ Farisenie nun Yuwifi birin ne e degema fo e e belexe raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra. ⁴ Xa e keli pama yire, e mu e degema sinden, fo e ge e maxade a diine ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alo tonbili, tunde, nun paani maxa ki.

⁵ Na kui, Farisenie nun seriyε karamoxoe naxa Isa maxarin, «Munfe ra i foxirabiree mu biraxi forie xa naamunye foxo ra, e nu e dege e belexe seniyentaree ra?» ⁶ Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayi nondi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui, <Yi pama n binyama e de ne, kono e boje makuya n na pon!

⁷ E xa sali fufafu na a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa mapoxunye nan na

alɔ na naamunyie nan findixi n tan ma seriye nan na.»»

⁸ «Wo bara Ala xa seriye bejin, wo bira mixie xa naamunyi fɔxɔ ra.»

⁹ Isa man naxa a masen e be, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa seriye nan fɔxɔ ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi fɔxɔ ra! ¹⁰ Annabi Munsa bara a masen, <Wo xa wo baba nun wo nga binya.> A man bara a masen, <Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.> ¹¹ Kɔnɔ wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, <I nu lanma i xa naxan sɔtɔ n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,> ¹² hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga be. ¹³ Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyie saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die be. Wo na fe mooli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.»

¹⁴ Isa man naxa jama xili, a a masen e be, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui sɔtɔ. ¹⁵⁻¹⁶ Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan nɔma a kanyi findide mixi seniyantare ra. Fe kobi naxee kelima mixi boje ma, nee nan a kanyi findima mixi seniyantare ra.»

¹⁷ Isa to bara keli jama xun, a so banxi, a foxirabirɛe naxa a maxɔrin yi taali woyenyi ma. ¹⁸ A naxa a masen e be, «Yaxa wo fan mu fahaamui sɔtɔ? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu nɔma a kanyi findide mixi seniyantare ra? ¹⁹ Barima na mu soma boje xa kui, a goroma furi ne, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen ne, a donse birin seniyen. ²⁰ A man naxa a masen, «Fe kobi

naxan kelima mixi bɔɲɛ ma, na nan a kanyi findima mixi seniyantare ra. ²¹ Barima xaxili kobi fatanma mixi bɔɲɛ nan na, alɔ langoɛna, muɲɛ, faxɛ tife, ²² yeɲɛ, wasatareya, ɲaaxui, yanfanteya, ɲengeya, tɔɔɲɛ, konbi, yetɛ igboe, nun daxuna. ²³ Na fe kobie birin kelima mixi bɔɲɛ nan ma, e a kanyi findi mixi seniyantare ra.»

Siriya Fenisiya ginɛ xa danxaniya
(*Matiyu 15:21-28*)

²⁴ Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire bɔxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kɔɲɔ a mu nɔ a nɔxunde. ²⁵ Ginɛ nde nu na, ɲinɲɛ nu naxan xa di ginɛ fɔxɔ ra. A to Isa xa fe mɛ, a naxa fa a yire, a suyidi a bɛ. ²⁶ Yuwifi xa mu nu yi ginɛ ra, a nu barixi Siriya Fenisiya nɛ. A naxa Isa mayandi, a xa ɲinɲɛ keri a xa di ginɛ fɔxɔ ra. ²⁷ Isa naxa a yaabi, «A lu dimɛɛ nan singe xa e dege, barima a mu lan taami xa ba dimɛdie yi ra, a sa baree bun.» ²⁸ Ginɛ fan naxa a yaabi, «Marigi, i nɔndi, kɔɲɔ baredi naxee na teebili bun ma, e fan dimɛɛ xa donse donma naxan birama bɔxi.» ²⁹ Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi xa fe ra, siga, ɲinɲɛ bara gbilen i xa di ginɛ fɔxɔ ra.» ³⁰ Ginɛ to gbilen a xɔnyi, a naxa a xa di li a saxi sade ma, ɲinɲɛ bara gbilen a fɔxɔ ra.

Isa tulixɔri boboxi rayalanfe

³¹ Isa naxa keli Tire bɔxi, a dangi Sidɔn, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu bɔxi ma. ³² E naxa fa tulixɔri nde ra a xɔn ma, wɔyɛnfe xɔrɔxɔxi naxan ma, e Isa mayandi a xa a bɛlɛɛ

sa a ma. ³³ Isa naxa tulixɔri tongo pama yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a belexesolee raso tulixɔri tulie kui, a a yete kan deye sa a nenyi ma. ³⁴ A naxa a ya rate koore, a a pengi rate a belebele ra. A fa a fala tulixɔri be, «Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa rabi!» ³⁵ A tulie naxa fe me keren na, a nenyi fan naxa keli, a naxa woyen folo a fanyi ra.

³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo be. Kɔnɔ hali Isa to nu tɔnyi dɔxɔma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui. ³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi mooli birin nabama! A a niyama tulixɔri xa fe me, boboe fan xa woyen!»

8

Isa donse fife xeme mixi wulu naani ma (Matiyu 15:32-39)

¹ Na saxanyi, pama gbegbe man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a foxirabirɛe xili, a a masen e be, ² «N bara kinikini yi pama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e be yi ki. ³ N na a fala ya, e xa siga e xɔnyi kaame ra e ma, e tɔɔɔma ne kira xɔn ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide makuya.» ⁴ Isa foxirabirɛe naxa a yaabi, «Taami sotoma di yi wula kui naxan yi pama wasama?» ⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

⁶ Isa naxa a fala pama be e xa dɔxɔ bɔxi. A naxa na taami gundi solofere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a foxirabirɛe yi

ra, e xa e itaxun pama ma. E fan naxa a raba na ki. ⁷ Ψεξε lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun. ⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse δονxωε fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe. ⁹ Mixi wulu naani jondon nan nu na naa. Isa to e ragbilen, ¹⁰ a naxa te kunkui kui keren na, e nun a foxirabirēe naxa siga Dalamanuta boxi ma.

*Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyatarepa
(Matiyu 16:1-12)*

¹¹ Farisenie naxa fa, e nun Isa naxa woyen folo. E to nu wama a matofe, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma. ¹² Na naxa Isa boje tooro ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxorinma tonxuma makaabaxi ma? N xa nondi fala wo be, tonxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.» ¹³ Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man baki kunkui kui girife ra naakiri ma.

¹⁴ A foxirabirēe nu bara nēemu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keren peti nan nu na e yi ra kunkui kui. ¹⁵ Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Herode xa lebini ma.» ¹⁶ E naxa so woyenfe e bore be na fe ma, a a na falaxi ne barima taami mu na e yi ra. ¹⁷ Isa to e xa woyenyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili soto, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi? ¹⁸ Ya na wo be, kono wo mu se toma. Tuli na wo be, kono wo mu fe mema. Wo nēemuxi ne? ¹⁹ N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma dennaxe, wo debe yeri rafe taami donxωe ra?» E

naxa a yaabi, «Fu nun firin.» ²⁰ «N man to taami gundi solofere itaxun xeme wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami donxoe ra?» E naxa a yaabi, «Solofere.» ²¹ A fa e maxarin, «Han ya wo mu fahaamui soto?»

Donxui rayalanfe

²² E to so Betesayida, mixie naxa fa donxui nde ra Isa xon, e a mayandi a xa a belexe sa a ma. ²³ Isa naxa donxui belexe suxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a a belexe sa a ma, a fa a maxarin, «I se nde toma?» ²⁴ Donxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to jere ra, konɔ e luxi alo wuri bilie.» ²⁵ Isa man naxa a belexe sa a ya ma. Donxui to a ya rabi sonon, a nu bara yalan, a se birin igbema a fanyi ra. ²⁶ Na temui, Isa naxa a fala a be, «Gbilen i xonyi keren na, hali i mu so taa kui.»

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra (Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

²⁷ Isa nun a foxirabirɛe man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xon, Isa naxa a foxirabirɛe maxarin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?» ²⁸ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya, xa na mu a ra namiponme gbete.» ²⁹ Isa man naxa e maxarin, «Konɔ wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.» ³⁰ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe (Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

³¹ Isa naxa a masen fɔlɔ e bɛ, a fɔ Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ. Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ mu lama a ra, e a faxa, kɔnɔ xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxɛ ma. ³² A naxa yi wɔyɛnyi birin masen e bɛ a fiixɛ ra. Piyɛri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so wɔyɛnfɛ Isa ma, a xa ba na mɔɔli falafe. ³³ Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi a fɔxirabirɛɛ ma, a fa a fala Piyɛri bɛ, «Keli n ya i, i tan Sentanɛ! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa pama xili a nun a fɔxirabirɛɛ, a a masen e bɛ, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa tondi a yetɛ ma, a tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra, a bira n fɔxɔ ra. ³⁵ Mixi naxan wama a yetɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yetɛ ralɔɛma n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima nɛ. ³⁶ Duniya birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ³⁷ Fe mundun na, mixi nɔma a xa ariyanna masarade naxan na? ³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyɛnyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitɔɛɛ tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nɔrɛ kui tɛmui naxɛ n nun malekɛ sɛniyɛnxie, n fan yaagima nɛ na kanyi xa fe ra.»

9

¹ Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangɛya niini to fa ra sɛnbɛ kui.»

*Isa nɔrɔfe**(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)*

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Menni Isa naxa masara, a nɔrɔ e ya xɔri. ³ A xa sosee naxa fixɛ a mɔoli nde ra naxan mu toma dunija ma. ⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini fɔxirabirɛe ya xɔri, e naxa e to naa e nun Isa wɔyɛnfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» ⁶ Piyeri na fala nɛ a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra. ⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli mati a ra.» ⁸ Na ikɔrɔxi ra, Isa fɔxirabirɛe to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, e fe naxan toxi e ya ra, e naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun Adama xa Di xa keli faxɛ ma. ¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxɔrin, «A to a fala a a kelima faxɛ ma, na munse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra seriye karamɔxɔe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?» ¹² A naxa a masen e bɛ, «Nɔndi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. A man sebɛxi munfe ra, a fo Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ, mixie a mabere? ¹³ Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya pan bara fa, kɔnɔ e

bara e waxɔnfe birin niya a ra, alo a xa fe seβexi ki naxe.»

*Isa jinne kerife dimedi fɔxɔ ra
(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)*

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa fɔxirabire booree li, e nun seriyɛ karamɔxɔe nu na xɔrɔxɔfe e xa wɔyenyie kui, jama gbegbe fan nu na e rabilinyi. ¹⁵ Nama fɛfɛ Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xɛebu. ¹⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nun yee na wɔyɛnfe yi mɔoli ra munfe ma?» ¹⁷ Xɛmɛ nde naxa a yaabi jama tagi, «Karamɔxɔ, n faxi n ma di xɛmɛ nan na i xɔn, barima jinne na a fɔxɔ ra naxan bara a dɛ bobo. ¹⁸ A na keli a ra dɛdɛ, a a rabirama nɛ bɔxi, a dɛ xunfɛ nu fa mini, a nu a jinyi raxin, a fate birin xɔrɔxɔ a ra. N bara i fɔxirabiree mayandi e xa yi jinne keri a fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nɔ.»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniyatare bɔnsɔɛ, n xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.» ²⁰ E naxa fa a ra a xɔn. Jinne to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a mapindigilin bɔxi, a dɛ xunfɛ nu mini. ²¹ Isa naxa a baba maxɔrin, «Yi rabama a ra kabi mun temui?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimedi temui. ²² Sanmaya wuyaxi yi jinne a rabirama tɛ xɔra, xa na mu ye, alako a xa a faxa. Kɔnɔ xa i nɔma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!» ²³ Isa naxa a masen a bɛ, «I naxe, xa n nɔma. Fefe mu na naxan mu nɔma rabade mixi bɛ xa danxaniya na a bɛ.» ²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n bɛ, kɔnɔ n mali n ma danxaniyatareɲa xa fe ra!»

²⁵ Isa to jama to, e fafe e gi ra, a naxa woyen jinne ra, «I tan jinne naxan bara yi di de bobo, i a tuli xori, n bara i yaamari, gbilen a foxo ra, i man naxa a tɔɔɔ sɔnɔn!» ²⁶ Ninne naxa sɔnxo, a di raketun a ra a jaaxi ra, a fa gbilen a foxo ra. Di naxa lu alo a faxaxi ne. Mixi gbegebe naxa a fala, «A bara faxes.» ²⁷ Kɔnɔ Isa naxa a suxu a belexe ma, a a rakeli, di fan naxa ti.

²⁸ Isa to so banxi, a foxirabiree naxa a maxorin e doroma, «Munfe ra muxu tan mu no na jinne keride?» ²⁹ Isa naxa a masen e be, «Yi jinne mooli tan kerima mixi foxo ra Ala maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxes nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)

³⁰ E naxa keli menni, e Galile boxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon, ³¹ barima a nu na a foxirabiree xaranfe ne. A naxa a masen e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe, e a faxes. A xa faxes xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxes ma.» ³² Kɔnɔ a foxirabiree mu a xa woyenyi fahaamu, e man mu suusa a maxorinde.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)

³³ E naxa so Kaperenam. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxorin, «Wo nu na woyenyi mundun kira xon?» ³⁴ Kɔnɔ e mu sese fala, barima e to nu woyenma e bore be kira xon, e nu wama a kolonfe ne naxan tide gbo e ya ma. ³⁵ Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e be, «Xa mixi yo wa findife

yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

³⁶ Isa naxa dimedi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa dimedi dɔxɔ a san ma, a fa a masen a fɔxirabiree be, ³⁷ «Mixi yo naxan yi dimedi mɔoli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo n nasene, na kanyi mu n tan gbansan xa rasenexi. A bara n xema fan nasene.»

Findife Isa fɔxirabire ra
(Luki 9:49-50)

³⁸ Yaya naxa a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.» ³⁹ Isa naxa a masen, «Wo naxa a raton, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu noma fe jaaxi falade n ma fe ra mafuren. ⁴⁰ Na kui, mixi naxan mu a ikelixi won xili ma, a kanyi na won be ne. ⁴¹ Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, n xa nondi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui
(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)

⁴² «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma. ⁴³⁻⁴⁴ Xa i belexe findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i belexe keren bolonxi, na fisa i be dine i belexe firin luxi na, i fa siga yahannama, te mu xubenma dennaxe. ⁴⁵⁻⁴⁶ Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi

keren bolonxi, na fisa i be dine i sanyi firin luxi na, i fa woli yahannama. ⁴⁷ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin luxi na, i fa woli yahannama, ⁴⁸ kuli mu faxama dennaxe, te fan mu xubenma.»

(Matiyu 5:13, Luki 14:34-35)

⁴⁹ «Te sama ne mixi birin ma, alo foxe sama donse ma ki naxe. ⁵⁰ Foxe findixi fe fanyi nan na, konɔ xa foxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? Foxe xa lu wo i, wo xa lu boɔesa kui wo bore tagi.»

10

Futi nun fatanyi

(Matiyu 19:1-9, Luki 16:18)

¹ Isa naxa keli menni, a siga Yudaya boxi a nun Yuruden naakiri ma. Nama gbegbe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi folo, alo a nu darixi a ra ki naxe.

² Farisenie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxorin, «A daxe xeme xa mee a xa gine ra?» ³ Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsa wo yamari munse ra?» ⁴ E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsa a fala ne, a xa xeme wa meefe a xa gine ra, a xa fatan keedi nan nafala, a fa mee gine ra.»

⁵ Isa naxa a masen e be, «Annabi Munsa yi yaamari sebexi ne wo be wo xaxili to xoroɔ.

⁶ Konɔ dunjina folo folo ra, Ala naxa xeme nun gine daa. ⁷ «Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri, ⁸ e firin findi keren na.» Na nan a toxi, mixi firin xa mu

e ra sɔnɔn, e firin bara findi keren na. ⁹ Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»

¹⁰ E to so banxi, Isa fɔxirabirɛɛ man naxa a maxɔrin na masenyi ma. ¹¹ Isa naxa a masen e bɛ, «Mixi yo mɛɛ a xa ginɛ ra, a sa gbɛtɛ dɔxɔ, a kanyi bara yɛnɛ raba. ¹² Xa ginɛ fan mɛɛ a xa xɛmɛ ra, a sa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn, a fan bara yɛnɛ raba.»

Isa nun dimɛdie
(*Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17*)

¹³ Mixie nu fafe dimɛdie ra Isa xɔn, alako a xa a bɛlɛxɛ sa e ma, kɔnɔ a fɔxirabirɛɛ naxa wɔyɛn na mixie ma. ¹⁴ Isa to na fe to, a naxa xɔnɔ, a fa a masen a fɔxirabirɛɛ bɛ, «Wo a lu dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangɛya niini bun ma. ¹⁵ N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi naxan mu tinma Ala xa mangɛya niini ra alɔ dimɛdi, na kanyi mu soma Ala xa mangɛya niini bun ma feo!» ¹⁶ A naxa dimɛdie dɔxɔ a san ma, a a bɛlɛxɛ sa e ma, a duba e bɛ.

Sɛgɛtala bannaxi
(*Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30*)

¹⁷ Isa to nu bara kira suxu, xɛmɛ nde naxa fa a gi ra a fɔxɔ ra, a a xinbi sin a bun ma. A naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔtɔ kɛ ra?» ¹⁸ Isa naxa a masen a bɛ, «Munfe ra i n xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ¹⁹ I sɛriyɛ kolon: <I naxa faxɛ ti. I naxa yɛnɛ raba. I naxa muɲɛ ti. I naxa mixi tɔɔnɛgɛ. I naxa fu mixi ma. I baba nun i nga binya.»»

²⁰ Xeme naxa Isa yaabi, «Karamoxo, n bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.» ²¹ Isa naxa xeme mato, a naxa a xanu. A naxa a masen a be, «Fe keren nan fa luxi i be. Siga, se naxan birin na i yi ra, i sa a mati, i a kobiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxo ra.» ²² Xeme to na woyenyi me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa a masen a foxirabirree be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoxo naafuli kanyie be ki fanyi!» ²⁴ A foxirabirree naxa kaaba a xa woyenyi ma, konon Isa man naxa a masen e be, «N ma die, sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoxo ki fanyi!» ²⁵ Noxome so joxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.» ²⁶ Isa foxirabirree de naxa ixara ki fanyi ra, e nu e bore maxarin, «Nde fa noma kaside fa?» ²⁷ Isa naxa e mato, a fa a masen e be, «Adama mu noma a yete rakaside, konon Ala tan noma fe birin na.»

²⁸ Piyeri naxa woyen folo Isa be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.» ²⁹ Isa naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, boxie ba, ³⁰ na kanyi fama na birin joxoe keme keme nan sotode. Foxoe yo, xunyae yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, boxie yo, a e sotoma yi dunija ma a nun jaxankate ra, a man fa abadan kisi soto aligiyama. ³¹ Yarerati wuyaxi

fama findide xanbiratie ra, xanbiratie fan findi yarerate ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³² Isa nun a fɔxirabirɛɛ naxa kira suxu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A fɔxirabirɛɛ nu kɔntɔfilixi, naxee fan nu biraxi e fɔxɔ ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a fɔxirabirɛ fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e bɛ naxan fama a tan lide. ³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu nɛ yi ki. Adama xa Di sama nɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ bɛlɛxɛ, e a makiiti faxɛ kiiti ra, e a so kaafirie yi ra. ³⁴ E a mayelema nɛ, e dɛye bɔxun a ma, e a bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra, e man fa a faxa. Kɔnɔ a xa faxɛ xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxɛ ma.»

Sebede xa die xa maxɔrinyi

(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu wama a xɔn ma nɛ, muxu na fe naxan yo maxɔrin i ma, i xa na raba muxu bɛ.» ³⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo bɛ?» ³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu bɛ, keren xa dɔxɔ i yirefanyi ma, boore fan xa dɔxɔ i kɔɔla ma i xa nɔrɛ kui.» ³⁸ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxɔrinfe. Wo nɔma tinde tɔɔrɛ ra, alɔ n tan tinma a ra ki naxɛ? Wo nɔma tide tɔɔrɛ ya i naxan fafe n lide?» ³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu nɔma.» Isa fan naxa a fala e bɛ, «Wo fan yati fama paxankatɛ sɔtɔde alɔ n tan.

Wo fan fama tide n ma tɔɔre bun ma naxan fafe n lide. ⁴⁰ Kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Fɔxirabire fu dɔnxɔe to na fe me, e bɔre naxa te folo Yaki nun Yaya ma. ⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi namane mangɛe ra, e mixie yamarima a xɔrɔxɔe ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangɛya xa kolon. ⁴³ Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na. ⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na. ⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxe saabui ra.»

*Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)*

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a fɔxirabiree man to nu kelife naa, e nun nama gbegbe, Timeyo xa di xeme Baritimeyo nu dɔxɔxi kira de ra kule matide. Dɔnxui nan nu a ra. ⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁸ Nama naxa woyen dɔnxui ma a a xa a sabari, kɔnɔ a jan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa dɔnxui xili, e a fala a be, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!» ⁵⁰ Dɔnxui naxa a xa donma binye wole keren na, a keli, a tungan, a siga Isa yire. ⁵¹ Isa naxa a maxorin, «I wama n xa munse raba i be?» Dɔnxui naxa

a yaabi, «Karamoxo, n wama ne n ya xa se to.»
⁵² Isa naxa a masen a be, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa foxo ra kira xon.

11

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

¹ E to makore Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a foxirabire mixi firin xee, ² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefe so naa, wo sofale lanma lima a xirixi na, mixi singe mu nu doxo naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n xon ma. ³ Xa mixi nde fa sa wo maxorin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.»»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde seeti ma kira de ra. E to a fulun, ⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxorin, «Wo munse rabafe, wo to yi sofale lanma fulunxi?» ⁶ E naxa e yaabi alo Isa a masen e be ki naxe. Nee fan naxa e lu e xa siga. ⁷ E to fa sofale lanma ra Isa xon, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbege naxa e xa donmae itala kira xon ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xon ma Isa binyafe ra. ⁹ Nama naxee nu jerefe Isa ya ra, a nun naxee nu jerefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala, «Tantui na won Nakisima be! Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangeya be naxan na fafe!

Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga hɔrɔmɔbanxi kui. A to ge naa rabilinyi birin matode, e nun a fɔxirabire mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima kɔe nu bara so.

Isa xɔre bili dankafe
(Matiyu 21:18-22)

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu. ¹³ A to xɔre bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burexe na a kɔn na, a naxa sa na mato, xa a nɔma a bogi nde masɔtode. Kɔnɔ a to makɔre xɔre bili ra, a mu sese li a kɔn na fo a burexe, barima xɔre bogi temui mu nu a lixi. ¹⁴ Isa naxa a fala xɔre bili be, «Mixi yo naxa i tan bogi don sɔnɔn!» A fɔxirabiree fan naxa a xui me.

Isa saremattie kerife hɔrɔmɔbanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a saremattie nun saresoe kerifolo, naxee nu na naa. A naxa kɔbiri masaree xa teebilie nun ganbe matie xa dɔxɔsee rabira. ¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi hɔrɔmɔbanxi sansanyi kui, e na findi e xa kote maxanin kira ra. ¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sebehi xe, <N ma banxi xili falama ne, si birin ma salide banxi?» Kɔnɔ wo tan bara a findi mupetie dɔxɔde ra.» ¹⁸ Serexedube kuntigie nun seriye karamɔxɔe to yi fe me, e naxa fere fen folo e nɔma Isa faxade ki naxe. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu pama birin de ixarama a xa kawandi ra. ¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabiree man naxa keli taa kui.

won na a yaabi, <Adama,> na fan findima fe nan na won be.» E nu gaaxuxi pama nan ya ra, barima birin Yaya manoxunxi namijonme yati nan na. ³³ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

12

Bɔxi rawali paaxie xa taali (Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

¹ Isa man naxa so taali woyenyie falafe e be, a a masen, «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

² «Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xee bɔxi rawalie xon ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. ³ Kono, bɔxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bonbo, e a ragbilen a belexe igeli ra.»

⁴ «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee e xon ma. E naxa na fan bonbo a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra. ⁵ Bɔxi kanyi man to mixi gbete xee, e naxa na tan faxa. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi gbete xee ne e xon ma na ki. E naxa ndee bonbo, e ndee faxa.»

⁶ «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan nu fa luxi. A donxoe ra, a naxa na xee e xon ma, barima a nu bara a fala, <E n ma di tan binyama ne.> ⁷ Kono yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra, wo fa, won xa a faxa

alako ke xa findi won gbe ra.» ⁸ E naxa a suxu, e a faxa, e fa a woli tete xanbi ra.»

⁹ «Na kui, boxi kanyi munse rabama fa? A sigama ne naa, a boxi rawalie faxa, a a xa boxi so mixi gbetee yi. ¹⁰ Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?

«Banxitie mee geme naxan na, a bara findi tuxui geme hagige ra.

¹¹ Marigi foxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»»

¹² A nu woyenfe naxee be, e naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E nu katafe e xa a suxu, konɔ e nu gaaxuxi nama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

*Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra
(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)*

¹³ E naxa Fariseni nun Herode foxirabire ndee xee Isa xon alako e xa gantanyi te a be, e xa a masoto woyenyi kui. ¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a be, «Karamoxo, muxu a kolon nondi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e booree be. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nondi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa filankafuija kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masotode munfe ra? Wo fa gbeti kobiri kole keren na n xon ma, n xa a mato.»

¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxorin, «Nde xili nun misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Roma Mange gbe.» ¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala

fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma, ¹⁹ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bonsoe fi a taara ma.» ²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto. A xa di singe naxa gine doxo, a faxa, a mu bonsoe yo lu. ²¹ A xanbiratoe naxa na kaaje gine tongo, kono a fan naxa faxa, a mu bonsoe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra. ²² Yi mixi solofere birin, e sese mu bonsoe lu. A donxoe ra, gine fan naxa faxa. ²³ Na kui, marakeli loxoe, na gine to doxoxi yi mixi solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki? ²⁵ Mixie na keli faxe ma marakeli loxoe, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe. ²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

*Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)*

²⁸ Seriyε karamɔxɔ nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa wɔyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxɔrin, «Seriyε mundun tide gbo seriyε birin ya ma?» ²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, <Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra. ³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i bɔɛ birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.> ³¹ A firin nde nan yi ki, <I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.> Seriyε gbete yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriyε karamɔxɔ naxa a fala Isa be, «I nɔndi, karamɔxɔ. I bara nɔndi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren. ³³ Mixi xa a xanu a bɔɛ birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alo a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serexe gan daaxi nun serexe birin na.» ³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxɔrinde sɔnɔn.

*Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)*

³⁵ Isa naxa kawandi ti folo hɔrɔmɔbanxi kui. «Munfe ra seriyε karamɔxɔe a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na? ³⁶ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete a masen ne, <Marigi bara a masen n Marigi be, “I magoro n yirefanyi ma,

han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun."»»

³⁷ «Dawuda yete yati a falama a be, <N Marigi>. Dawuda fa noma findide a baba ra di?»

Nama gbege nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafan e ma.

Diinla kobie

(Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47)

³⁸ Isa naxa a masen e be a xa kawandi kui, «Wo wo yete ratanga seriye karamoxoe ma. A rafan e ma e xa e manere guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xebu taa kui binye xebuie ra. ³⁹ E wama doxofe salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi. ⁴⁰ E kaape gine harige mupama. E salima a xonkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e be, a gbo ki fanyi.»

Kaape gine xa hadiya

(Luki 21:1-4)

⁴¹ Isa naxa doxo salide kui, a ya rafindixi kobiri kankira ma, a nu mixie mato e kobiri sama a kui ki naxe. Bannamixi wuyaxi nu kobiri gbege safe. ⁴² Kaape gine misikiine fan to fa, a tan naxa kobiri kole firin sa naxee yusi mu gbo. ⁴³ Na kui, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, yi kaape gine misikiine xa kobiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kobiri sa kankira kui. ⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, konon yi kaape gine tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Hərəməbanxi xa misaali (*Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6*)

¹ Isa to mini hərəməbanxi, a fəxirabirə keren naxa a fala a bə, «Karaməxə, yi banxie mato, e tixi gəmə xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxə!» ² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxi? Yi gəmə keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nə.»

Maratantanyi, tərre, nun paxankate (*Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19*)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi hərəməbanxi ma, Piyeri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxərin e doro ma, ⁴ «Na fe sa rabama mun təmüi? A man sa kolonma tənxi ma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so wəyənfe e bə, «Wo wo məəni. ⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra!» Na kui, e fama mixi gbegebe ratantande. ⁷ Wo na gere fe mə, wo na gere nde xili mə, wo naxa kəntəfili, barima fo na fe məlie xa raba. Na xa mu findima dunjə rapənyə ra sinden. ⁸ Sie kelima nə e boore xili ma, pamanəe e boore gere. Bəxi fama nə serənde yire wuyaxi, kaamə fan sin bəxi ma. Na birin findima mantəərəli fəle nan na.»

⁹ «Wo xa məəni wo yete ma, barima e wo soma nə kiitisəe yi ra, e wo bənbə salide banxie kui. Wo tima nə gominəe nun mangəe ya i n tan ma fe ra, wo findima nə n ma seedee ra e tan bə.

¹⁰ Fo xibaaru fanyə xa kawandi si birin bə sinden.

¹¹ E na wo xanin wo makiitide təmüi naxə, wo

naxa kontofili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na woyenyi naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu woyenma, Ala Xaxili Seniyenxi nan fama woyende.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie βελεξε, e xa a faxes. Babe fan na mooli niyama a xa di ra, die fan kelima ne e barimae xili ma, e xa e faxes. ¹³ Mixi birin fama wo xonde n tan ma fe ra, konon naxan na a tun nabexi han a ranonyi, na kanyi kisima ne.»

Se haramuxi jaaxi

(Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dennaxe, wo tan naxee na Yudaya na temui, wo xa wo gi geyae fari. ¹⁵ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui. ¹⁶ Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode. ¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginsee nun dingee be! ¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li jeme temui! ¹⁹ Barima toore a lima na waxati ma, naxan maniye singe mu nu to kabi Ala naxa dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan. ²⁰ Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Konon a nde baxi a konti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

²¹ «Xa mixi nde sa a fala wo be, <A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be>, xa na mu a ra, <Ala xa Mixi Sugandixi na menni,> wo naxa la a ra.

²² Barima wule falee fama Ala xa Mixi Sugandixi

xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijonmæe ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa noma. ²³ Wo meeni wo yete ma. N bara fe birin masen wo be beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe

(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

²⁴ «Na naxankate waxati dangi xanbi,
 <soge ifoɔɔɔma ne,
 kike yanbe bama ne,

²⁵ tunbuie birama ne boxi,

se naxan birin na koore ma a serenma ne.»

²⁶ «Na temui Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun noɔe ra. ²⁷ A a xa malekee xema ne duniya tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli seeti han seeti.»

Xore bili xa misaali

(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

²⁸ «Wo xore bili mato misaali ra, wo xa xaxili soɔo. A salonyi na jingi, a burexe neene naxa mini, wo a kolonma ne jeme bara makore.

²⁹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makore, a jan tixi naade ra. ³⁰ N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³¹ Koore nun boxi dangima ne, konon ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Duniya rajonyi waxati kolonfe

(Matiyu 24:36-44)

³² «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na

ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti. ³³ Wo mɛɛni wo yɛtɛ ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima tɛmui naxɛ.»

³⁴ «A maniyaxi xɛmɛ nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa fɔxɔɛ xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali dɛ, a man a fala naadɛ kantɛ bɛ, a a naxa yanfa. ³⁵ Na kui, wo naxa yanfa. Xa fɔxɔɛ kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa na mu kɔɛ tagi, xa na mu konkore dɛya singe, xa na mu gɛɛsɛgɛ, wo mu a waxati yo kolon. ³⁶ Xa a fa wo tɛrɛnna, a naxa a li de wo xife! ³⁷ N naxan falama wo bɛ, n na nan a falama birin bɛ: Wo naxa yanfa!»

14

Yanfanteya Isa bɛ

(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6)

¹ Xi firin nan nu luxi beenun Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lɛbinitare Sali. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ nu na fɛɛrɛ fenfe e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa. ² E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu sali lɔxɔɛ, xa na mu a ra jama a xunyi kelima nɛ.»

Ginɛ nde labundɛ ture safe Isa ma

(Matiyu 26:6-13)

³ Isa to nu na Betani, Simɔn kunɛ kanyi xonyi, a a dɛgɛfe teebili ra, ginɛ nde naxa fa. Narada labundɛ ture nu na a yi ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A nu saxi a bitirɛ tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra. Ginɛ to bitirɛ dɛ rabi,

a naxa labunde ture sa Isa xunyi. ⁴ Kɔnɔ mixi ndee nu na naa, e naxa xɔnɔ, e a fala e bore be, «Yi labunde ture makanaxi yi mɔoli ra munfe ra? ⁵ Xa a sa mati ne nu, a sare nɔma dangide walike xa ne keren wali sare ra, na kɔbiri fan nɔ fide setaree ma.» E bɔne naxa te gine xili ma.

⁶ Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Wo yi gine lu na. Wo na a tɔɔɔfe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be. ⁷ Setaree luma ne wo ya ma temui birin. Wo na wa a xɔn ma temui yo, wo nɔma fe fanyi rabade e be, kɔnɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xe. ⁸ Yi gine nɔxi naxan na, a na nan nabaxi. A labunde saxi n ma n ma maragate lɔxɔe nan ma fe ra. ⁹ N xa nɔndi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunja birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6)

¹⁰ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie yire, e xa woyen alako a xa Isa sa e belexe. ¹¹ E to a me, e naxa jalexin ki fanyi ra, e kɔbiri laayidi tongo a be. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sade e belexe temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)

¹² Taami Lebinitare Sali to a li, a lɔxɔe singe, yexeyore bama serexe ra lɔxɔ naxe, Isa foxirabiree naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be

minden?» ¹³ A naxa a fɔxirabire mixi firin xee, a a fala e be, «Wo siga taa kui. Wo naralanma xeme nde ra, ye feɲe doxoɔi a xun. Wo xa bira a fɔxo ra. ¹⁴ A na so dennaxe, wo xa a fala na banxi kanyi be, <Karamoɔo wama a kolonfe a noɔma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a fɔxirabiree.> ¹⁵ A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.» ¹⁶ A fɔxirabiree naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

¹⁷ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabire fu nun firinyie naxa fa. ¹⁸ E nu na e degefe teebili ra temui naxe, Isa naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, wo tan naxee na wo degefe n fe ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfade.» ¹⁹ A fɔxirabiree naxa sunnun folo, kankan nu fa Isa maxarin, «N tan mu a ra?» ²⁰ Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan belexe ragoroma paani keren kui. ²¹ Adama xa Di sigama ne alo a xa fe sebexi ki naxe, konɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

Marigi xa serexe tonxuma

(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²² E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔxirabiree yi ra, a a fala e be, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.» ²³ Na dangi xanbi,

Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, e birin naxa a min. ²⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be. ²⁵ N xa nɔndi fala wo be, n to yi weni minfe yi ki, n mu yi minma sɔnɔn, han won birin man sa a minma lɔxɔ naxe Ala xa mangeya niini bun ma.» ²⁶ E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma (Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

²⁷ Isa naxa a masen a fɔxirabiree be, «Wo birin gbilenma ne n fɔxɔ ra, barima a sebexi, <N xuruse demadonyi faxama ne, yexeee fan yensen.> ²⁸ Kɔnɔ n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

²⁹ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ ra!» ³⁰ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nɔndi fala i be, to kɔe yati, beenun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» ³¹ Kɔnɔ Piyeri naxa a fala senbe ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa fɔxirabire birin naxa gbilen na wɔyen keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani (Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

³² Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo dɔxɔ be. N tan xa sa Ala maxandi.» ³³ A naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankate nun kɔntɔfli naxa Isa

bɔɔɛ suxu. ³⁴ A naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara nɔ n bɔɔɛ ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be, kɔnɔ wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa nɔma rabade. ³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i nɔma fe birin na. I xa n natanga yi ɲaxankatɛ ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ³⁷ A to gbilen a fɔxirabirɛɛ yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri bɛ, «Simon, i xife nɛ yi ki? I mu nɔxi waxati keren xi xɔli kanade n ma fe ra? ³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi nɛ alako wo naxa bira tantanyi kui. Maɲɔxun fanyi na adama bɛ, kɔnɔ a fate bɛndɛ tan sɛnbɛ mu na.»

³⁹ Isa man to a masiga e ra, a man naxa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra. ⁴⁰ A to gbilen a fɔxirabirɛɛ yire, a man naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ e ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa bɛ.

⁴¹ Isa man to gbilen e yire a sanmaya saxan nde, a naxa a fala e bɛ, «Wo xife nɛ? Wo na wo malabufe han ya? A tan nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitɔɛɛ bɛlɛxɛ.

⁴² Wo keli, won xɛɛ. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11)

⁴³ Isa ɲan mu nu gɛxi wɔyɛnde, Yudasi, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a naxa fa keren na e nun ɲama, santidɛgema nun gbengbeta suxuxi e yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, sɛriyɛ karamɔxɔɛ, nun Yuwifie xa forie nan nu e

xeexi. ⁴⁴ Isa yanfama nun na jama nu bara lan a ma, a xa Isa matonxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin, wo a kanta.» ⁴⁵ Yudasi fefe fa, a naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxo,» a fa a sunbu. ⁴⁶ Na kui, jama naxa Isa suxu.

⁴⁷ Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon. ⁴⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na? ⁴⁹ Loxo yo loxo, n nu na wo ya ma, n nu kawandi ti horomobanxi kui, wo mu n suxu. Kononaxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa kamali.» ⁵⁰ Na xanbi, Isa foxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

⁵¹ Segetala nde fan nu na naxan nu biraxi Isa foxo ra, dugi nan gbansan nu felenxi a ma. E naxa a suxu, ⁵² konon a naxa mini a xa dugi kui, a a gi a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife

(Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24)

⁵³ E naxa Isa xanin serexedube kuntigie xunyi xon. Serexedubee kuntigie, Yuwifie xa forie, nun seriye karamoxo birin nu malanxi naa. ⁵⁴ Piyeri nu bara bira Isa foxo ra, konon a mu nu a makorema a gbe ra. A naxa bira a foxo ra han a so serexedube kuntigie xunyi xa tete kui. E nun horomobanxi kantamae naxa doko te ra, e nu fa e maxara. ⁵⁵ Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa donxoe birin, e nu seede fenfe Isa xili ma, alako e xa a faxa, konon e mu se to. ⁵⁶ Mixi gbegbe naxa fa Isa tojnegede, konon

e xa wulee mu nu lanma e boore ma. ⁵⁷ Mixi ndee to keli wule seede bade a xili ma, e naxa a fala, ⁵⁸ «Muxu a xui mexi ne, a a falama, «N yi hɔrɔmɔbanxi rabirama ne, adama belexe naxan tixi, n gbete ti xi saxan bun ma, naxan mu tixi adama belexe ra.» ⁵⁹ Kɔnɔ hali na wɔyenyi kui, e xa seederɔxɔya mu nu lanxi a boore ma.

⁶⁰ Na kui, serexedube kuntigie xunyi naxa keli nama tagi, a Isa maxɔrin, «Pe, i mu e yaabima? Yi xeme munse safe i xun ma yi ki?» ⁶¹ Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi, a mu sese fala. Serexedube kuntigi xunyi man naxa a maxɔrin, «I tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Batu Mange xa Di?»

⁶² Isa naxa a masen, «N tan nan na a ra. Wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala Senbema yirefanyi ma, wo a to fafe ra nuxuie kui.»

⁶³ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a ibɔɔ xɔne ra, a a fala, «Won hayi na seede gbete ma yire? ⁶⁴ Wo bara a me a Ala mabexuxi ki naxe! Wo kiiti toxi di?» E birin naxa a fala a lanma a xa faxa ne. ⁶⁵ Ndee naxa deye bɔxun folo a ma. E naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a fala a be, «Namipɔnmɛpa raba! A fala ba, naxan i bɔnbɔxi!» A to sa kɔsibilie belexe, nee fan naxa a bɔnbɔ.

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25)

⁶⁶ Piyeri nu na tete kui temui naxe lanbanyi, serexedube kuntigie xunyi xa konyi ginɛ keren naxa fa. ⁶⁷ A to Piyeri to, a a maxarafe te ra, a naxa a igbe, a a fala, «I tan, wo nun Isa Nasaretika birin nan nu a ra.» ⁶⁸ Piyeri naxa a

matandi, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini tete kui. ⁶⁹ Kono konyi gine man to a to, a man naxa woyen folo mixie be naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.» ⁷⁰ Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri be, «Nondi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.» ⁷¹ Kono Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon feo!» ⁷² Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma a be, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

15

Isa xaninfe Pilati xon

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriyε karamoxoe, nun Yuwifie xa kiitisa donxoe birin, e to nu bara ge e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xon.

² Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ³ Serexedube kuntigie naxa fa Isa toonege fe gbegbe ma. ⁴ Pilati man naxa a maxorin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?» ⁵ Kono Isa mu yaabi gbete yo fi sonon. Pilati fan naxa kaaba na ma.

⁶ Ne yo ne, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geelimani keren nabepin jama be, e na wa naxan yo xon. ⁷ Na waxati, geresoe ndee nu

na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxe ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi. ⁸ Awa jama naxa fa Pilati xon, e a maxorin, a xa a raba e be, alo a darixi a ra ki naxe. ⁹ Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mange bejin wo be?» ¹⁰ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe toone nan ma.

¹¹ Konso serexedube kuntigie naxa jama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bejin e be. ¹² Pilati man naxa e maxorin, «Wo fa wama a xon ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mange?» ¹³ Nama man naxa sonxo, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁴ Konso Pilati naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Konso e tan sonxoe nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁵ Na kui, Pilati to wa jama boje rasanfe e ma, a naxa Barabasi rabejin e be. A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Soorie naxa Isa xanin gomina xonyi, na tete kui, e e boore soorie birin xili. ¹⁷ E naxa mange guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniyen ra. E naxa na sa a xun ma, ¹⁸ e nu a xebu, «I kena, Yuwifie xa mange.» ¹⁹ E nu a xunyi bonboma wuri ra, e deye boxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be. ²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate

a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xεmε nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simōn, Alesandire nun Rufu baba. Soorie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin. ²² E naxa Isa xanin yire dennaxan xili falama Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire». ²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, kōnō a mu tin a minde. ²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sōtōma. ²⁵ E nu a banbanfe tēmui naxe, geesege tagi nan nu a ra. ²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mange.»

²⁷⁻²⁸ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a kōola ma. ²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan hōrōmōbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, ³⁰ i yete rakisi! Goro wuri magalanbuxi kōn na!» ³¹ Serexedube kuntigie nun seriye karamōxōe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbeteē rakisi, kōnō a mu nōma a yete tan nakiside. ³² Isirayila mange xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kōn be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fe ma, nee fan nu Isa konbife ne.

Isa xa faxe

(*Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30*)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin bɔxi birin ma læeri saxan bun ma. ³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, læma sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛɛɛnxi munfe ra?» ³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!» ³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xɔne xɔra, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode.» ³⁷ Isa naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na, keli a fuge han a laabe. ³⁹ Soori mange naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!» ⁴⁰ Gine ndee fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga. ⁴¹ Isa nu na Galile temui naxe, yi ginɛe nan nu birama a fɔxɔ ra, e nu walie raba a be. Gine gbete gbegbe fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragate

(*Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42*)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu lɔxɔe xa folo, ⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xɔn. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan

nu Ala xa mangeya niini mamefe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma. ⁴⁴ Pilati naxa tɛrɛnna a kolonfe ra a Isa jan bara faxa. A naxa sɔɔri mangɛ xili, a a maxɔrin na fe ma. ⁴⁵ Sɔɔri mangɛ fan to a rakolon a Isa bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra. ⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn, a a kasange, a fa a beɛ gaburi kui, naxan nu gexi gɛmɛ kui. Na xanbi, a naxa gɛmɛ xungbe maɲindigilin, a a dɔxɔ gaburi dɛ ma. ⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dennaxɛ.

16

Isa kelife faxɛ ma

(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

¹ Malabu lɔxɔɛ to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labunde ture sara alako e xa a sa Isa fure ma. ² Sande lɔxɔɛ, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra. ³ Kira ra, e naxa e bore maxɔrin, «Nde gɛmɛ bama won bɛ gaburi dɛ ma?»

⁴ Gɛmɛ naxan nu dɔxɔxi gaburi dɛ ma, a nu xungbo ki fanyi. Kɔnɔ e to e ya rasiga, e naxa a to gɛmɛ bara ba naa. ⁵ E to so gaburi kui, e naxa sɛgetala nde to a dɔxɔxi yirefanyi ma, guba fiixe ragoroxi a ma. E naxa gaaxu. ⁶ A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasaretika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxɛ ma. Wo a mato, e nu a saxi mɛnni nɛ. ⁷ Kɔnɔ wo siga, wo sa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, a nun Piyeri, a Isa na sigafe wo

ya ra Galile. Wo a toma menni ne alo a a masen wo be ki naxe.» ⁸ Ginnee naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e serenma. E mu sese fala mixi yo be, barima e nu bara ge gaaxude.

*Isa minife mixie ma a nun a xa te koore
(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)*

⁹ Isa to keli faxe ma sande loxo'e kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a jinne solofere keru naxan foxo ra. ¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie be e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa jonfe ma. ¹¹ E to a me a a Isa jipe to ne, e mu la a ra.

(Luki 24:13-35)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini kepa gbete ra a foxirabire mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira xon. ¹³ Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra booree be, kon'o e mu la nee fan xui ra. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a foxirabire fu nun keren ma, e nu e degefefe teebili ra temui naxe. Isa naxa woyen e ma e xa danxaniyatareja nun xaxili xoxoxoya xa fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxe ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo siga duniya birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra. ¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xora, na kanyi kisima ne. Kon'o xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi bonoma ne. ¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama ne n xili ra. E fama ne jinnee keride mixie foxo ra, e xui neene falama ne, ¹⁸ e boximasee suxuma ne e belexe ra e mu e xin, e sefi minma

ne se mu e to, e e belexe sama ne furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge woyende e be, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma. ²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa feere fi e ma, e xa tonxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2